

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Студенти–економісти ХХІ ст. навчаються в період формування —нової економіки” інформаційного суспільства. Активне впровадження сучасних інформаційних технологій у життя людини призвело до розвитку інноваційних процесів і в освіті. Прагнучи до європейських стандартів, Україні необхідно підвищувати свою конкурентоспроможність не лише у сфері економіки, судової системи, у сфері свободи ЗМІ, але й у наданні якісних освітніх послуг. Це вимагає застосування активних методів навчання, тому цілком закономірним стає використання нових інформаційних технологій та інноваційних методів викладання економічних дисциплін.

Вагомий внесок у дослідженнях щодо застосування інноваційних методів викладання економіки зробили такі вітчизняні та зарубіжні науковці як Скуратівська М.О., Біскуп В.Ф., Аксьонова О.В., Е.Чамберлін, М.Джозеф, Ф. Саундер, В.Заха, Д. Льюїс та Д. Вентвос, Р. Барлет, А. Вільямс та Дж. Волкер, Т. Бергстром та Дж. Міллер, Д. Джонсон.

У ВНЗ України поряд з традиційними методами викладання, такими як лекції, семінари, самостійна робота студентів, широкого використання набувають нетрадиційні методи. Суть цих методів полягає у тому, щоб організувати навчальний процес у формі діалогу, що допоможе студентам навчитись висловлювати власні думки, аналізувати проблемні ситуації та знаходити ефективні шляхи їх вирішення. Такі методи дозволяють підвищити рівень освіти, розвивають студентів, формують навички та вміння, що будуть використовуватись ними у подальшій професійній діяльності.

На основі аналізу літературних джерел [1; 2;3] можна виокремити такі провідні інтерактивні методи навчання як тренінги, рольові та ділові ігри, метод «відео за запитом», метод аналізу ситуацій (case study), метод активного навчання, навчальні дискусії.

Найбільш поширеним у застосуванні методом є навчальні ігри. Цей метод вперше був опрацьований на початку 1940-х років американськими економістами [1]. Гра – це спосіб практичного освоєння економічної теорії, економічних відносин. За допомогою ігор можна змоделювати реальні процеси, які відбуваються в економіці. Основна перевага навчальних ігор – можливість застосування теоретичних знань на практиці. Безсумнівно ефективними є рольові ігри, оскільки студент має змогу самостійно розкрити суть конкретної ролі.

На основі навчальних ігор, розвинувся новий напрям економіки – експериментальна економіка. Специфіка експериментальної економіки полягає в тому, що вона торкається питань, дослідження яких незавершене. Завдяки цьому, даний напрям економіки постає джерелом різноманітних педагогічних інновацій.

Сучасні американські економісти вважають ефективним використання художніх тематичних фільмів, відео. Викладач університету в Західному Техасі, Енн Мейсі наголошує, що фільми покращують увагу та пам'ять студентів, студенти починають більше цікавитись економічними питаннями, оскільки бачать зв'язок між теорією та реальністю [1]. Фільми дають змогу побачити проблему візуально, краще зрозуміти її та зробити об'єктивні висновки, які стануть основою для формування альтернативних підходів до вирішення конкретної проблеми чи прийняття певного управлінського рішення щодо визначеної ситуації. Використання фільмів у навчальному процесі також дає змогу студентам продемонструвати вміння критичного мислення. Розвиток критичного мислення – важливий аспект навчання. Критичне мислення – це такий підхід, при якому значна увага приділяється вмінню формувати власні думки та твердження і при цьому аргументувати їх. Проте, метод «відео за запитом» має певні недоліки у застосуванні. Насамперед, це недосконале програмне та апаратне забезпечення.

Метод навчальних дискусій досить ефективний при вивченні складного та об'ємного матеріалу. Групу студентів розбивають на невеликі підгрупи (від 5 до 10 осіб) і пропонують на розгляд

певні економічні ситуації. Наприклад, економічна криза в Україні, причини інфляції чи удосконалення фінансової системи. Студентам необхідно зрозуміти проблематику конкретного економічного явища та надати об'єктивні висновки. Перевагами методу навчальних дискусій є не лише закріплення матеріалу, використання власного досвіду студентів, вміння використовувати знання з однієї галузі в іншій, але й розвиток комунікативних здібностей, командного духу, самостійності мислення. Даний метод також допомагає студентам проявляти ініціативність, генерувати велику кількість ідей.

На сьогодні, актуальним є впровадження в викладацьку діяльність методу case study. Актуальність даного методу полягає в наступному: в наш час розвиток освіти спрямований не стільки на отримання знань, скільки на розвиток у студента професійних навичок та умінь, формування «нового» мислення. Вперше він був використаний у навчальному процесі в школі права Гарвардського університету у 1870 році. Проте провідна роль у поширенні методу аналізу ситуацій належить Гарвардській школі бізнесу.

Перші збірники кейсів були опубліковані у 1925 році у Звітах Гарвардського університету. На сьогоднішній день співіснують дві класичні школи case study – Гарвардська (американська) та Манчестерська (європейська) [1]. Базове поняття даного методу – кейс. Кейс – це опис складної ситуації із супутніми фактами, розуміння якої потребує її поділу на окремі частини. Наступний крок – аналіз кожної частини та поєднання висновків для одержання цілісної ситуації. Метод case study дозволяє вирішити такі завдання: виділення комплексу проблем конкретної ситуації; визначення її структури; визначення чинників, що зумовили виникнення даної ситуації; її моделювання; побудова системи оцінок, прогнозування майбутнього стану; розробка рекомендацій та програми дій стосовно вирішення ситуації. Застосування методу аналізу ситуацій сприяє удосконаленню аналітичного мислення студентів; результатом є не лише знання, а й навички професійної діяльності.

У США, при підготовці бакалаврів, використовується метод активного навчання – це група навчальних технік, які спрямовані на вдосконалення викладацького процесу [1].

Ефективність та успішність застосування методу активного навчання в першу чергу залежить від того, наскільки чітко студенти усвідомлюють цілі такого навчання, наскільки активну участь приймають у ньому. Перевага даного методу полягає в тому, що студенти не лише чують факти, але й застосовують їх. Позитивними результатами використання методу активного навчання у викладанні економічних дисциплін є краще розуміння економічних концепцій, покращення здатності запам'ятовувати економічні терміни, підвищення ентузіазму студентів та задоволення від навчання.

Серед викладацьких інструментів має місце використання промов нобелівських лауреатів у сфері економіки. Промови нобелівських лауреатів щорічно публікуються у журналі «Le Prix Nobel» [1]. Читачами не завжди є лише професійні економісти, тому промови стають придатними для підготовки студентів – економістів. На основі аналізу праць нобелівських лауреатів В. Захка зробив висновок, що декотрі промови можливо подати у вигляді лекцій студентам – бакалаврам.

Ефективність застосування інноваційних методів викладання економіки очевидна. Дані методи сприяють підвищенню рівня засвоєння знань, вчать студентів творчо мислити, застосовувати теорію на практиці, підвищують активність студентів та їх зацікавленість у навчальному процесі.

1. Інноваційні методи викладання економіки у сучасних вищих навчальних закладах США [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Voynarovska.php>. 2. Біскуп В.С. Застосування методу аналіз ситуацій в інтерактивних формах навчання [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.sau.kiev.ua/docs/conference_internet08/v.s.biskup.doc. 3. О.В. Аксьонова Методика викладання економіки: Підручник. – К.: КНЕУ, 1998. – 111-119с., 126-130с.